

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۱ از ۷	صور تجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشتری		 انجمن بازرگانی و صنعتی اسلامی وزارت بازرگانی و صنایع
	رئیس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان و آقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکارخانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰		

دستور کار جلسہ:

✓ ارائه راهکار به منظور تسهیل روش‌های تجارت خارجی استان خراسان رضوی با کشورهای قاره آفریقا

❖ **اهم موارد مطرح شده:**

محمد رضا توکلی زاده، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی:

به ظرفیت‌های غنی اما کمتر بهره‌برداری‌شده این قاره، به‌ویژه در مناطق غربی و جنوبی، اشاره کردند: علی‌رغم چالش‌هایی همچون ضعف زیرساخت‌ها، آفریقا از منابع اولیه، ذخایر معدنی و بازارهای بکری برخوردار است که می‌تواند نقشی راهبردی در تامین مواد اولیه صنایع داخلی کشور ایفا کند و در عین حال، بستر مناسبی برای توسعه صادرات کالاهای ایرانی فراهم آورد.

تاکنون توجه کمتری به این بازارها معطوف بوده، اما زمان آن فرا رسیده است که با نگاهی آینده‌نگر، آفریقا را به‌عنوان دروازه‌ای تازه برای گسترش روابط اقتصادی خراسان رضوی و کشور تلقی کنیم.

همچنین شناسایی دقیق نیازهای بازارهای آفریقایی و تعامل مستقیم با فعالان اقتصادی این کشورها را پیش شرط برقراری روابط پایدار تجاری با قاره افریقا است و اعزام هیات‌های تجاری تخصصی می‌تواند نقطه آغازی برای تقویت پیوندهای اقتصادی میان استان و کشورهای این قاره باشد و توسعه مناسبات با آفریقا نه تنها راه‌های نوینی را برای صادرات و واردات خواهد گشود، بلکه با ارتقای سهم استان از بازارهای جهانی، به شکوفایی تولید، اشتغال‌زایی و پویایی اقتصاد منطقه‌ای کمک شایانی خواهد کرد.

حسین محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی خراسان رضوی:

صادرات استان در سال ۱۴۰۳ به حدود ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار رسید که تماماً غیرنفتی و متعلق به بخش خصوصی، به‌ویژه واحدهای کوچک و متوسط بود.

و تراز تجاری استان نیز در سال گذشته مثبت بوده و در قبال ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار صادرات، تنها ۷۰۰ میلیون دلار واردات داشته‌ایم. از سویی، خراسان رضوی با رشد ۳۲ درصدی صادرات غیرنفتی، در رتبه نخست کشور قرار

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۲ از ۷	صور تجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشتری		 انجمن بازرگانی و صنعتی اسلامی ایران وزارت بازرگانی و صنایع
	رئیس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان وآقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکارخانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰		

گرفت. (میانگین رشد صادرات کشور حدود ۱۶.۲ درصد بود). عمده صادرات استان در سال ۱۴۰۳ شامل محصولاتی چون زعفران، پسته و مواد کامیاند بوده است.

با وجود ظرفیت‌های قابل توجه قاره آفریقا، این سرزمین در میان ۱۷ مقصد اصلی صادرات استان نیست و از طرفی غفلت از بازار آفریقا در حوزه تجارت جایز نیست. علاوه بر این موضوع، بسیاری از صادرات ایران به آفریقا با واسطه و از طریق امارات (دبی) انجام می‌شود و آمار آن در تراز صادراتی استان لحاظ نمی‌شود.

طبق برنامه‌ریزی انجام‌شده، در نیمه دوم سال جاری هیاتی از بازرگانان و تولیدکنندگان استان که توانایی صادرات به آفریقا را دارند، به برخی کشورهای این قاره اعزام خواهند شد تا از نزدیک با فرصت‌ها آشنا شوند.

مهم‌ترین چالش‌ها برای توسعه تجارت با آفریقا را ضعف در شناخت بازار، نبود زیرساخت‌های لجستیکی و مشکلات در ارتباطات پولی و بانکی است با توجه به اینکه ظرفیت‌های بالایی در استان برای واردات مواد اولیه و معدنی از آفریقا نیز وجود دارد و با توسعه مکانیزم‌های تهاتری می‌توان گام‌های مؤثری در این زمینه می‌توان برداشت.

رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی خراسان رضوی: سعید بامشکی

این یک واقعیت است که در یک قرن گذشته، هیچ کشوری در جهان نتوانسته بدون تعامل با اقتصادهای بزرگ، به رشد و توسعه پایدار دست یابد. اگر ما همچنان از اقتصاد جهانی فاصله داشته باشیم و مسائل سیاسی و فرهنگی خود را با دنیا حل نکنیم، مشکلات ساختاری همچون سامانه‌های پیچیده ثبت سفارش، تامین ارز و موانع متعدد در مسیر تجارت تداوم خواهد داشت.

طی دو سال گذشته، جلسات متعددی با اتاق‌های مشترک ایران و آفریقا برگزار کرده‌ایم و به دنبال ایجاد اتاق مشترک با اتیوپی و محوریت مشهد هستیم. در همین راستا، مذاکراتی برای اجرای قراردادهایی تا سقف ۶۰ میلیون دلار با این کشور، در جریان است.

با توجه به اینکه جمعیت آفریقا از مرز ۱.۴ میلیارد نفر عبور کرده و بخش زیادی از جمعیت آن، زیر ۲۷ سال سن دارند، این جمعیت جوان و در حال رشد، به‌ویژه در کشورهای دارای منابع طبیعی مانند غنا، فرصت مهمی برای توسعه بازار کالاهای مصرفی، دارو، ماشین‌آلات صنعتی و قطعات خودرو فراهم کرده است.

کشورهایی همچون غنا تعرفه‌های ترجیحی مطلوبی برای واردات کالا از ایران در نظر گرفته‌اند و با وجود مشکلات زیرساختی، می‌توان با تقویت پیوندهای تجاری، از این ظرفیت‌ها بهره‌برداری کرد. البته تا زمانی که روابط ما با جهان

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۳ از ۷	صورتجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشترک رئیس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان و آقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکار خانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰	
-----------------------------------	---	---

در ابعاد سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بهبود نیابد، بخش خصوصی همچنان با موانع جدی در مسیر تجارت بین‌المللی مواجه خواهد بود.

✚ مرتضی قندچی، نایب رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی خراسان رضوی:

یکی از چالش‌های جدی فعالان اقتصادی استان در حوزه صادرات به آفریقا، عدم شفافیت و اطلاعات و داده‌های کافی تجارت به این قاره است که از مشکلات جدی در این حوزه می‌توان به عدم دسترسی بودن آمار صادرات و واردات به دلیل انجام فرآیندهای گمرکی در بنادر جنوبی و مشکلات مربوط به تبادلات مالی بین‌المللی اشاره کرد.

بخش زیادی از صادرات استان از طریق بنادر جنوبی کشور انجام می‌شود و از سویی، مسائل مربوط به انتقال پول و تراکنش‌های مالی نیز موجب شده تا برآورد دقیقی از وضعیت واقعی صادرات خراسان رضوی در دست نباشد.

همچنین بسیاری از مبادلات مالی مربوط به صادرات از طریق کشورهایمانند امارات و ترکیه صورت می‌گیرد که این روند باعث افزایش هزینه‌ها و سخت‌تر شدن مسیر تجارت برای شرکت‌های ایرانی شده است. برخی از گروه‌های کاری نیز به دلیل پیچیدگی‌ها و هزینه‌های بالای این روش‌ها، تمایلی به ادامه فعالیت در این فضا ندارند.

باتوجه به مشکلاتی که درحوزه حمل‌ونقل کالا وجود دارد، در حال حاضر برای صادرات به کشورهای قاره آفریقا به غیر از مراکش که از مسیر زمینی قابل دسترسی است، برای تجارت با سایر کشورهای این قاره باید زیرساخت‌های هوایی و دریایی وجود داشته باشد که متأسفانه در استان هیچ شرکت کشتیرانی فعال نیست و زیرساخت لازم برای حمل کانتینری نیز وجود ندارد. این موضوع موجب افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل و کاهش مزیت رقابتی کالاهای صادراتی استان شده است.

برای توسعه صادرات استان، باید زیرساخت‌های لجستیکی تقویت شود و امکان تبادلات مالی با سهولت و شفافیت بیشتری فراهم گردد؛ در غیر این صورت، توان رقابتی صادرکنندگان استان تضعیف خواهد شد.

✚ حمید بابازاده، رئیس اتحادیه صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی خراسان رضوی :

در سال ۱۴۰۱ میزان تجارت استان به آفریقا، عددی حدود یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار تخمین زده می‌شود که ۹۰ درصد به صادرات و ۱۰ درصد به واردات اختصاص داده شده است. در سال ۱۴۰۲ در این زمینه با کاهش مواجه بودیم؛ ولی در ۱۴۰۳، تجارت با آفریقا با رشدی حدود ۱۵ تا ۲۰ درصدی همراه بوده است. با این حال، تداوم این روند

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۴ از ۷	صور تجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشترک رئیس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان و آقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکار خانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰	
-----------------------------------	---	---

نیازمند نگاه راهبردی و برنامه‌ریزی دقیق است؛ چرا که در صورت نبود دیدگاهی دوراندیشانه ممکن است با شکست مواجه شویم.

در سازمان توسعه تجارت، ساختارهایی برای تقویت صادرات شکل گرفته و پیشنهادهای نیز از سوی معاون این سازمان ارائه شده است. از جمله این پیشنهادهای، پیش‌بینی نفوذ به بازارهای آفریقا با ظرفیت ۱۰ میلیارد دلار است که تحقق آن دور از دسترس بوده؛ زیرا که این افق دید، مستلزم به‌روزرسانی مطالعات پیشین، شناسایی مزیت‌های صادراتی و انتخاب دقیق کشورهای هدف و همچنین گسترش دقیق زیرساخت‌ها است.

برای تحقق این اهداف، لازم است پنج مرحله طی شود؛ تشکیل میز تجارت با آفریقا و به‌روزرسانی مطالعات قبلی، سپس انتقال آن به کشورهای هدف، شناسایی مزیت‌های نسبی کشور، انتخاب کشورهایی که ظرفیت بالاتری برای مبادلات تجاری با ایران دارند، شناسایی اشخاص حقیقی و حقوقی که به این قاره تجارت داشته و بهره‌گیری از تجارب آنها، انتخاب کشوری پایلوت از آفریقا که ظرفیتی برای حجم مبادلات تجاری و اقتصادی با ایران را دارا باشد، ایجاد صندوق مالی و اعتباری توسعه تجارت با مشارکت اتاق بازرگانی مشهد و صادرکنندگان استان با اخذ مجوز از سازمان توسعه تجارت ایران.

برای تصمیم‌گیری مؤثر در خصوص بازار آفریقا، باید از شتاب‌زدگی پرهیز شود و تمرکز بر مزیت‌های کشور باشد. همچنین توسعه زیرساخت‌های لازم برای حضور در این بازار از الزامات است.

محمدجواد محمدی‌زاده، از فعالان اقتصادی استان :

بسیاری از کشورهای آفریقایی، به‌ویژه در غرب این قاره، همچنان در وضعیت شبه‌استعماری قرار دارند و از استقلال اقتصادی واقعی محروم هستند؛ برای نمونه، کشور بورکینافاسو هنوز بانکی مستقل در اختیار ندارد. با این حال، ظرفیت‌های بالقوه‌ای در حوزه تجارت با این منطقه وجود دارد که باید با شناخت دقیق، ساختارمند و هدفمند به آن ورود کنیم.

با توجه به شکل‌گیری اتحادیه اقتصادی در غرب آفریقا با محوریت کشورهایی مانند نیجریه، غنا و ساحل عاج: این اتحادیه با هدف ارتقای تعاملات اقتصادی با جهان در غرب آفریقا شکل گرفته که کشورهای عضو، ظرفیت بالایی در حوزه معادن طلا، مس و دیگر منابع طبیعی دارند. این کشورها آمادگی دارند بخشی از فرآیند پالایش و صدور گواهی طلا را در کشورهای منطقه مانند ایران، عمان یا ترکیه انجام دهند، به‌جای آن‌که مانند گذشته، همه چیز را به سوئیس ارسال و تاییدیه را از آنجا بگیرند.

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۵ از ۷	صور تجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشترک رئیس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان و آقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکار خانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰	
-----------------------------------	---	---

مدل تهاتر کالا با طلا در این منطقه می‌تواند یک راه بسیار موثر برای ارتباطات تجاری کشور ما باشد. کشور غنا به‌عنوان دومین تولیدکننده کاکائو در جهان، قطب طلای منطقه غرب آفریقا و یکی از اقتصادهای پیشرو در غرب آفریقا، ظرفیت بالایی برای تعامل با ایران دارد.

غنا با جمعیتی جوان، رشد اقتصادی مطلوب، منابع معدنی متنوع و روابط سیاسی پایدار با همسایگان، مقصد مناسبی برای سرمایه‌گذاری ایرانیان است. در حال حاضر، بیشترین سرمایه‌گذاری خارجی در این کشور توسط هلند انجام شده و شرکت‌های ایرانی نیز می‌توانند در حوزه‌هایی مانند کشاورزی، ساخت‌وساز، صنایع غذایی، دارو، مخابرات و انرژی، ورود مؤثر داشته باشند.

غنا با ارائه مشوق‌هایی چون مالکیت کامل سرمایه‌گذار خارجی، معافیت‌های مالیاتی ۵ تا ۱۰ ساله و تسهیل در گشایش حساب‌های بانکی، فضای مناسبی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی فراهم کرده است و ایران می‌تواند با طراحی مدلی منسجم، از ظرفیت این بازار به‌درستی بهره‌برد.

در حال حاضر امکان بهره‌گیری از کشتی و هواپیما با مالکیت ایرانی و نیز تاسیس دفتر نمایندگی در غنا فراهم است. افزون بر آن، افتتاح حساب بانکی، اقامت قانونی و حضور میدانی در این کشور، ریسک تجارت را به‌شدت کاهش می‌دهد. باتوجه به ظرفیت‌های موجود برای صدور خدمات فنی و مهندسی: در کنار تجارت کالا، زمینه تعریف پروژه‌های زیرساختی در غنا نیز مهیا است و تاکنون برخی شرکت‌های شناخته‌شده ایرانی برای اجرای پروژه‌های عمرانی نظیر جاده‌سازی و احداث سد معرفی شده‌اند.

در حوزه کشاورزی نیز ظرفیت بالایی برای کشت فراسرزمینی در غنا وجود دارد. زمین‌های مستعد، دسترسی مناسب به آب و امکان واگذاری بلندمدت تا ۹۹ ساله، فرصت‌های مناسبی در اختیار فعالان اقتصادی ایرانی قرار می‌دهد. بسیاری از محصولات کشاورزی در این کشور به دلیل نبود صنایع فرآوری، از بین می‌روند و می‌توان با احداث کارخانه‌هایی در حوزه فرآوری محصولات حاره‌ای مانند آناناس، موز، گوجه و تولید رب و کچاپ، زنجیره ارزش افزوده را تکمیل کرد.

✚ علیرضا فرامرزی، مشاور امور گمرکی اتاق مشهد:

به طرح دو سوال در خصوص عضویت غنا در اتحادیه WTO و WCO پرداخت که طبق داده‌ها این کشور عضو اتحادیه WTO بوده و بسیاری از مقررات گمرکی و مناطق آزاد برای صادرات ایران به این کشور به درستی تنظیم شده است.

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۶ از ۷	صورتجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشترک	
	رییس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان و آقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکار خانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰	

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	محمدرضا توکلی زاده	رئیس اتاق	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲	احمد اثنی عشری	عضو هیئت رئیسه اتاق	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۳	حسین محمدیان	رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۴	سید سعید بامشکی	رئیس کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۵	سید مرتضی قندچی	نائب رئیس کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۶	الهه سعیدی	دبیر کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۷	سید حامد حکم آبادی	دبیر کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۸	نرجس خوش زبان	مدیر امور هماهنگی کمیسیون ها	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۹	شکوفه برازنده	دبیر کمیسیون سلامت	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۰	نجمه سوری ناصری	کارشناس مرکز مطالعات اتاق	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۱	محمد نجاریان	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۲	سجاد رسولی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۳	نگار نودری	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۴	نجمه صمصامی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۵	سینا رضایی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۶	حامد شجاع سنگچولی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۷	نگین افتخاری	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۸	نجمه انواری	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۱۹	سیدمهدی پرهیزکار	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۰	مهران وحیدی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۱	مهدی طاهر پور	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۲	سیدمحمد دانش	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۳	آذر دهستانی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۴	محمد کیوانی پور	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۵	حمید بابازاده	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۶	فاطمه جمیلی	عضو کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۷	محمود رخصت	عضو کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۸	هادی سابقی	عضو کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۲۹	محمدرضا میرشکاری	عضو کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۳۰	علیرضا فرامرزی	عضو کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی
۳۱	سیدعلیرضا گرجی نیا	عضو کمیسیون مدیریت واردات	اتاق بازرگانی خراسان رضوی

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۲ صفحه ۷ از ۷	صور تجلسه کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی ☐ عادی ☐ فوق العاده ☒ مشترک رئیس جلسه: جناب آقای حسین محمدیان و آقای سعید بامشکی دبیر جلسه: سرکار خانم الهه سعیدی محل جلسه: ساختمان شماره ۱ شماره جلسه: ۴ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۴/۵ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۰۰	
-----------------------------------	---	---

۳۲	وحیدرضا ضائی	بازرگانی و فروش	سیمان شرق
۳۳	مرتضی عابدی	کارشناس	آبراهه گستر
۳۴	علی روغنگران	روابط عمومی	اتحادیه صادرکنندگان
۳۵	ندا سادات میر پنهان	کارشناس بازرگانی خارجی	شرکت پارت گدال
۳۶	محمدزاده	فعال اقتصادی	صادرکننده حوزه افریقا
۳۷	عباس پورحسن	-	شرکت دهکده معین
۳۸	احسان قاسم زاده	-	شرکت دهکده معین
۳۹	محمدحسین امین نیا	-	شرکت دهکده معین
۴۰	حجت اله امین نیا	-	شرکت دهکده معین